

Izhaja razen ponedeljka in dneva po
prazniku vsak dan.
(Začasno le dvakrat ne teden.)
Uredništvo in upravljanje: KRŠKO.
Naslov za dopise: »Napreja«, Krško.
Ček. rač. št. 11.959.

NAPREJ

Stane mesečno 20 Din, začasno 10 D.
za inozemstvo 30 Din, začasno 15 D.
(dokler ne začne zopet redno izhajati)
Oglaš: prostor 1x87 mm 1 Din.
Mailoglas: beseda 50 p, najmanj 5 Din.
Dopise frankirajte in podpisujte,
sicer se ne priobčijo. Rokopisi se
ne vračajo.
Reklamacije za list so pošt. proste.

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Kaj pravite k novi vladi?

Bili so časi, ko so naši kritiki govorili samo o slovniških napakah. Tak kritik je pohvalil vsako knjigo, pa naj bi bila še tako ničvredna, samo da je bila pisana v slovenščini, kakršno je pisal on. Morebiti bi bilo še dandanes tako, če ne bi bili imeli kulturnega boja, če se ne bi bila izvršila diferenciacija nazadnjaštva in naprednosti. Žal, da ta diferenciacija ni prodrla med širše plasti ljudstva, ampak se je ustavila pri farjih in nefarjih, ki so vodili nezavedne mase, in je zato prava, notranja vsebina diferenciacije še nadalje ostala neopažena, razen če je bila nevarna farjem oziroma nefarjem. Prišli smo tako daleč, da je kritika grajala vse, kar je pisal nasprotnik, in hvalila vse, kar je pisal somišljenik. Somišljenik pa ni bil, kdor je somislil, ampak kdor je tulil v isti rog.

Kritik je tisti, ki pove brez ozira na levo in desno popolnoma odkrito, kaj se mu zdi prav in kaj ne. Kritik se pa ne sme imenovati, kdor hvali in graja iz kakršnihkoli drugih namenov.

Kritika javne uprave ima še posebne težave zato, ker ima javna uprava tudi moč na mnogo načinov preganjati neljube svoje kritike, na drugi strani pa nagraditi svoje brezpogojne hvalilce. Kritikov kruh ni sladek, nikdar ne more biti brez zamere.

Po vojni je pa dobilo ljudstvo samo zelo veliko veselja do kritike. Posebno do graje. Ker pa ni razumelo celega problema javne uprave, je bila ta kritika mnogokrat zelo nerodna — namesto krivca je bil grajan trpin, namesto pravičnega je bil pohvaljen goljuf. Tudi dva sodelavca, tudi dva soseda sta lahko videla vzroke slabe uprave v različnih, nasprotnih virih. Razumljivo je, da so nediiferencirani »somišljeniki« tudi prišli navzkriž. Čim večja je bila zmeda, tem večja je bila potreba stvarne diferenciacije.

Ta je bila pa težka, ker so bili vsi pojmi zmešani, ljudstvo pa premalo politično izšolano. Vzemimo samo najnavadnejši primer, ki ga bo vsak razumel.

Če ti reče kdo danes: »Demokrat!«, greš k odvetniku, naj vloži tožbo zaradi razžaljenja časti. In prav imaš, gotovo je treba precejšnje neumnosti ali pa lopovščine, da se kdo imenuje pristaša demokratske stranke, in če te kdo zmerja z demokratom, je to enako, kakor če bi ti rekel osel ali pa lopov. Vendar te bo odvetnik poučil, da zaradi te psovke ne more vložiti tožbe, ker pravzaprav to vendarle ni psovka, nasprotno, demokrat pomeni pristaša republike, vlade ljudstva, enakosti in bratstva vseh ljudi. Zato pa ne moreš tožiti, kakor ne moreš tožiti, če ti kdo reče, da si poštenjak. Če bi ti kdo očital, da si Žerjavov demokrat — to je že nekaj drugega, čeprav tudi tukaj zmaga ni gotova. Tudi sodniki imajo pojme zmešane, tudi zanje je čas težak. V četrtkovem »Napreju« smo čitali na prvi strani v ponatisu iz »Kmet. lista«, da drvar in kosec ni bil zadovoljen s plačo deželosodnega svetnika — pomisli, to je že velika glava, to ni kar tako, in ta glava zasluži manj nego drvar! Drvarji pa jedo suhe žgance, to je znano, torej sodniki niti teh nima. Zato mora iskati postranskega zaslužka, in kdor išče postranskega zaslužka,

nima časa čitati, in kdor nima časa čitati, ne ve, kaj pomeni »Žerjavov demokrat!« Lahko se ti pripeti, da boš pogorel, ker bo sodnik rekel, da to ni psovka, ampak da so Žerjavovi demokratje veleugledna stranka, ki so bili že tudi na vladi in gredo zdaj zopet v vlado, ker imajo na Slovenskem mnogo veleuglednih listov, n. pr. Jutro, Slov. Narod, Tabor, Domovino, Novo Dobo, Orjuno itd. — vse stranke skupaj nimajo toliko časopisov, razen klerikalcev, dnevnikov pa še klerikalci skupaj ne! Pa tudi v vseh kulturnih društvi imajo vlado, n. pr. pri Sokolu, pri Maticah, pri učitelstvu itd. itd. To, prijatelj, ni psovka, zato — plačaj stroške!

Tako je. Blagor sodniku, ki ne pride v tak položaj, da bi moral soditi o takih psovkah. Kajti niti sam vrag se dandanes že ne spozna več med temi strankami in skupinami in skupinicami, kako naj bi se spoznal sodnik, ki mora v pol ure rešiti spor, čigar aktov je toliko, da jih ne prečita v 3 dneh, in k tem aktom bi moral pravzaprav tudi še čitati vse časopise zadnjih let, ki jih sproti žal ni utegnil čitati...

Zdaj pa preudarite grdobijo, ki jo je napravil minister n. r. Pribečević s tem, da postane zopet aktiven minister: vse demokrate obširne naše Jugoslavije je postavil v položaj sodnika, ki naj sodi, ali je demokrat psovka ali ne...

Pa še druge grdobije je napravil. Na Slovenskem so doslej vsi časopisi pisali o radikalski stranki kakor o stranki najostudnejše balkanske velekorupcije. Odzadaj naprej bodo pisali, da je ta stranka čista, veleugledna itd. Slovenci so se zgražali nad »Jadransko banko«, ki je ustanovila »Narodni dnevnik« in v njem združila v enotno fronto narodne socialiste, samostojneže in naprednjake, vse troje pod radikalskim praporom, čeprav na vsem Slovenskem ni nobenega radikala, razen plačanih agentov. Posebno so se zgražali vsi zgoraj naštetih demokratski listi in zlasti še na novo kupljeni »Slovenski Narod«. Zdaj bodo pa hvalili modrost radikalskega »združevanja narodnih sil« in niti zaradi Reisnerjevega mandata si ne bodo več v laseh. Čeprav so mnogi mislili, da bo spor za ta mandat izvršil prepotrebno diferenciacijo med poštenimi in nepoštenimi, med resnimi in lažnjivimi, med možmi besede in verolomci. Diferenciacija se ni izvršila, nasprotno, enotna fronta je dosežena in »resnica« je podala roko laži, ker je tudi sama enako lažnjiva, kakor ta...

Pri sporu med Jadransko in Slavensko banko smo napisali, da ta spor ne bo trajnega pomena, ker imata obe stranki skupne interese. In res ni prišlo do sodnega razčiščenja, čeprav so si gospoda med seboj očitali milijonske goljufije in korupcije na račun naroda. Zdaj so zopet popolnoma enotni, narod pa ginjen čita, da je bilo res lepo, ko so gospodje za narodov blagor pozabili na svoje osebne spore in se zedinili po stvarnih vidikih...

Pribečević s svojim najnovejšim činom ni postavil samo vseh demokratov za sodnike nad njih stranko, ampak je postavil tudi ves narod za sodnika nad vsemi strankami. Rešitev države in naroda, ali kakor mi pravimo, rešitev iz kapitalistične korupcije v pošten in pravičen red nove boljše družbe, ta

rešitev je mogoča edinole, če bodo vsi posamezniki čutili potrebo razjasniti si pojme in razsoditi, kaj pomeni »demokrat« in demokrat, kdo je korupten itd., ne pa da bodo zaradi prevelike bede izjavljali, da nimajo časa čitati in da se ne spoznajo med tolikimi strankami in stranicami. Ne bodite samo »somišljeniki«, ampak **potrudite se somisliti**, potem pa vršite stvarno kritiko, ki brez ozira na levo in desno pove, kaj je prav in kaj ne. Tudi če hudič resnico govori, ostane to resnica, če se pa bog laže, je to laž in ostane laž. Korupcija ostane korupcija, čeprav se vrši »za narodov blagor« in za »najvišje državne interese«, pošteno delo pa ostane pošteno, čeprav ga vrši raztrgan capin. Korumpirane stranke bodo popadale, čeprav so še tako bogate, poštene bodo pa zmagale, čeprav so le stranci.

Poročilo o XV. strankinem zboru.

3. februarja popoldne.
(Nadaljevanje.)

Anton Thaler, Jesenice in Gorje: Po razpoloženju v organizacijah na Jesenicah in v Gorjah sem tudi sam za to, da se spojitve zadruga s stranko prenese na prihodnji strankin zbor, ker je potrebno, da članstvo temeljito premisli ta korak, če hočemo, da bo z vsmo sodelovalo.

Leopold Majdič, Trbovlje: Priključujem se izvajenjem s. Thalerja. Ljudstvo je počasno pri doumevanju kakšne stvari, zato mu je treba časa za premišljevanje. Boj se predvsem vojne reakcije, ki mu utegne vse uničiti. Izjaviti moram pa tudi, da niso Trbovlje vplivane od nobene strani, tudi nimajo »maršrute«. Delegati izražajo samo mnenja organizacij. Če se Trbovlje še niso odločile za združitev zadruga s stranko, je tudi to dokaz, da ta predlog ni zadostno prebavljen.

Miroslav Pevec, Škale: Tudi mi homo poskrbeli, da bo pristopilo v našem kraju še več članov k »Slogi«. Dozdaj so samo trije, ker nismo imeli več pristopnih izjav. [Medklic s. Bernota: Pristopno izjavo lahko vsak sam napiše.] Z gospodarskega stališča smo pa Veleničani za to, da ostane stranka zase. »Sloga« zase. S tem pa ni rečeno, da vpliva morebiti kakšna frakcija izven stranke na nas.

Ciril Böhm, gost iz Celja: Debata je dokazala, da tega vprašanja nismo še zadostno premislili. Večina govornikov je izrazila pomisleke, češ, da homo od sodišča preganjani v političnem delokrogu. Meščanski krogi imajo svoje obrine in trgovske zbornice, potem katerih vplivajo na politično moč. Paragrafi se zvijajo. Pa, če homo odlašali in zopet odlašali, ne smemo pozabiti, da nas bodo čez 5 let ravno tako spodbijali. Če homo postavili zadrugi socialistične temelje, se ne smemo bati ovire v političnem delovanju. Edino konkurza se bojim, tega da bi ne planili naši dolžniki takoj po nas, čim bi imeli zadrugo, samo to mi dela zapreke. — Iz konsuma še nismo izstopili, čeprav so tam koruptne razmere. Naše mnenje in delo gresta za tem, da odpravimo korupcijo, ne pa da uničimo zadrugo. Zato sem tudi mnenja, da bi bilo morebiti boljše ustanoviti produktivno zadrugo, ker bi na ta način lažje sodelovali z ostalimi »našimi« podjetji.

Zvonimir Bernot: Konkurz se vrši takrat, kadar pridejo vsi upniki po svoje dobro, zadruga pa nima sredstev za poravnavo. Če bi bili naši upniki nasprotniki, ki bi nas hoteli uničiti, bi se dogovorili in zahtevali, naj vse izplačamo. Zadruga pa denarja seveda nima v predalu, ta je vložen v blagu, v produkciji, v drobni tritvah itd. Zato bi morala zadruga svoje blago, stroje itd. v naglici prodati, v naglici bi dobila seveda mnogo manj zanje in bi lahko naredila veliko izgubo. Njeno aktivno imetje bi lahko postalo manjše, nego so njeni dolgovi, in tu bi po zakonu morala napovedati konkurz in ves primankljaj bi morali plačati člani do višine deleža. Če bi primankljaj znašal n. pr. 10% od vplačanih

deležev, bi moral vsak član plačati 10% od svojega deleža, od deleža 50 Din torej 5 Din: če bi bil primanjkljaj večji, bi moral plačati več, nikdar pa ne več nego 100% svojega deleža, torej pri deležu 50 Din kvčjemu 50 Din. Pri progresiji deležev bo torej tudi višina jamstva progresivna. Ne le neumno, ampak tudi goljufivo vodstvo bi morala zadržati i-meti, če bi prišlo do konkurza. Zadruga bo morala delati z lastnimi sredstvi, ne z dolgovi, posebno pa ne z dolgovi pri nasprotnikih. V strankini bilanci ste videli, da so vsi dolgovski pokrili in da je stranka aktivna. Če bi iztirjala vse, kar ima pri dolžnikih, bi z lahkoto poplačala svoje dolgove — danes pa niti tožiti ne sme, ker ni pravna oseba! Zadruga bo to lahko uredila, seveda le če bo imela vsaj 500 članov in primerno lastnih hranilnih vlog. Strankino imetje se bo moralo stalno večati, tiskovni sklad itd. mora ostati nedotaknjena glavnica vpisana kot dolg v bilanci enako [kakor hranilne vloge. Veliko goljufije bi moralo biti pri vodstvu in zelo veliko neumnosti pri članih, če bi taka zadruga kdaj prišla v konkurz. Še v slučaju kakšne nesreče [požara ali kaj podobnega] bi se izguba pokrila iz rezerv in iz stalno se dvigajočih članskih prispevkov. Pa tudi proti takim nesrečam mora biti zadruga zavarovana. Konkurz je strašilo nasprotnikov!

Franc Rinaldo, Trbovlje: Kot član pokrajinskega odbora, ki sem na seji 4. novembra sodeloval pri sklepu o tej zadevi, sem imel samo ta pomislek, da nas bo država preveč obremenila z davki. Članki v 'Napreju' so me potem o nasprotnem prepričali. Vendar pa lahko pričakujemo, da nas bodo oblasti preganjale, ker se bodo kapitalistična podjetja bala naše javnosti in konkurence. V Trbovljah smo hoteli pomagati stranki z ustanovitvijo 'Tiskovne zadruge', pa je Pokrajinska uprava odklonila potrditev pravil. Vsekakor bomo morali izpremeniti tudi pravila 'Sloge'. Socialistična stranka se je bala doslej še po starem načinu z gospodarstvom. V to ustvarjamo mi nekaj novega, res socialističnega. Pri vsem tem sem pa tudi sam za to, da počakamo še leto dni in pripravimo do takrat temeljito izpremenjena pravila. Tudi zato je to potrebno, ker smo sklenili pristop k Internacionali. Tako nam ta ne bo mogla očitati, da smo zadruga ne pa politična stranka. Korenkoronovskih intrig moremo pričakovati tudi v tem oziru.

Karol Kisovec, Ljubljana: Prav čudim se sentimentalnosti naših članov. Vse to dokazuje, da ne čitate 'Napreja', ter da ste bolj pod vplivom nasprotnih listov. Socializem je gospodarski nauk. Socialistična zadruga hočemo postati, ne pa kapitalistična. Tudi z našo zadrugo bomo forsirali načelo javnosti. Mi moramo vedno delati tisto, za kar smo postavljeni, ne pa nasprotno. Tudi konsum bo prešel prešel polagoma v našo smer. Tudi konsumskim članom se bodo končno odprle oči. Prvi pogoj za vse to pa je, da naši člani in posebno glavni zaupniki čitajo pazno naš tisk, da bodo lahko razumeli, za kaj gre. Tudi čitati je delo in sicer vsakdanje delo naj bo. (Dalje prihodnjič.)

Razno.

Novo vlado sta ustvarila Pašić in Pribečević. Demokratski uskokci so dobili štiri ministrske sedeže in dva državna podtajnika. Pribečević sam si je rekviriral prosvetno ministrstvo. Nova vlada hoče varovati ustavo, narodno edinstvo in se bojevali proti korupciji. Se torej prav nič ne razlikuje od prejšnje samoradikalne vlade. Razložek je le v tem, da so bili iz radikalne vlade vrženi trije ministri, ki so še najmanj prakticirali radikalne manire. Škoda, da nas nova vlada korupcije najbrže ne bo dolgo časa preganjala, že danes namreč, ko še niso vsi Radičevići verificirani [od 70 samo 20], ima manjšino [127 poslancev proti večjemu številu opozicijskih]. Vprašanje je seveda, če se bo pisana opozicija na prvi skupščinski seji vsa postavila proti vladi. V tem slučaju bi bilo vlade danes že konec in bi Pašić najbrže dobil sestavo volilne vlade. Ampak med opozicijo sta džemiet, turško klerikalstvo, in SLS, slovensko klerikalstvo, ki proti Pribečeviću in Pašiću danes sicer rjujeta kakor dva ranjena bikca, ki pa sta kakor vsako klerikalstvo vsak čas pripravljena preiti v vlado in se zasmejati s tistim umazanim koritarskim smehom slovenskih liberalcev, ki so še do včeraj ravnotako rjuli proti Pašiću.

Socialno vprašanje psov je zopet napredovalo. Pasjo nezaposlenost bomo kmalu odpravili. 'Klub ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani', ena izmed najvztrajnejših ljubljanskih pasjih organizacij, priredi 27. in 28. aprila spomladansko tekmo ptičarjev. 'Tekmovati morajo samo psi, ki so vpisani v Jugoslovanski rodovnik ptičarjev, ali imajo pravico do vpisa'. Lep zgled nacionalne zavedenosti! [Pasjih ljubiteljev ali psov samih?] — Tudi pri nacionalnih ljudeh bo nezaposlenost s to tekmo zmanjšana, vsaj za dva dni bodo ljubitelji ptičarjev zaposleni.

'Konsumno društvo za Slov.' je zborovalo samo en dan.

Kaj je politična morala? To če je slovenski Pribečević tisk ['Jutro', 'Slovenski narod', 'Tabar', 'Domovina'] še včeraj besnel proti velesrbski radikalni korupciji in če predstavlja danes pašičevsko-pribečevićevsko vlado kot edino rešitev jugoslovanske enotnosti in kot edino sposobno odpraviti korupcijo.

Sedanja italijanska volilna borba naj bi se vršila tako, kakor bi moralo biti v kulturni državi.

Tako zagotovo je dal Mussolini. Bil je celo tako nobel, da je pozval dva zastopnika Angleške delavske stranke v Rim, naj se prideta prepričati, kako kulturno se vodi v fašistovski Italiji volilna agitacija. Ta dva zastopnika sta bila res odposlana. Zanimivo je to, kako se tudi naši buržujski listi od 'Slovenca' do 'Slovenskega naroda' trudijo napraviti v naši javnosti tak veter, da gre v Italiji sedaj vse v redu. Kakor zasmeh proti temu vetru v državi fašizma in v inostranstvu pa se slišijo taka poročila, ki tu pa tam prodrejo v javnost — seveda ne iz vladnih virov: v Palazoli so fašisti napadli skupino socialističnih unitaristov — tistih, ki so včlanjeni v londonski Internazionali. — Število mrtvih in ranjenih je zamolčano! Fašisti so sredi noči ubili kandidata teh socialistov, starega sodruga Piccininija iz Reggio d' Italia! Izvršili so ta zločin tako, da bi ga mogli naprtiti maksimalistični socialistični skupini na hrbel, kar se jim je pa ponesrečilo. Fašistovski pa tudi drugi buržujski listi so ta gnušni umor čisto zamolčali! Lahko bi navedli še nešteto drugih grozodejstev, ki prihajajo v popolnoma neinformirano inostransko javnost po težkih prizadevanjih socialističnih strank. Telesna nasilja, tudi nad ženskami, požigi, grožnje so na dnevnem redu; ne samo proti socialistom, temveč tudi proti klerikalnim popolarom, ki se jih fašisti poleg socialistov največ boje, so na dnevnem redu. Celó nekaj duhovnikov je bilo ubitih — naš klerikalni tisk in papež pa o tem nečeta nič vedeti. Mussolini se torej bori samo z 'duševnim' orožjem. Značilno je to, da si fašisti sestavljajo obširne zapisnike vseh tistih, ki so podpisali socialistične kandidatne liste. V kakšen namen se to godi, ni težko razumeti. Na dan volitev bo mobilizirana vsa fašistovska milica in postavljena pred volilne lokale. Gotovo zato, da bodo ljudje glasovali prosto po svoji vesti...

Laška republikanska stranka se je radi fašistovskega terorja odpovedala udeležbi pri volitvah.

Ogoljufani goljufi. Na Dunaju so banke na debelo spekulirale s padcem francoskega franka. Sedaj se je francoski frank nenadoma dvignil, dunajskim bankam pa je ostalo za 30.000.000 dolarjev izgube. Ta velikanski polom je zadel skoro vsa dunajska denarna podjetja, nešteto tveganj stoji v konkurzu. Kakor se je izjavil neki dunajski finančnik, sta na vsem Dunaju samo dve plačila zmožni kapitalistični tvrdki. Finančni krogi se trudijo na vso moč, da bi ta polom 'priateljsko' zakrili, uspeha najbrže ne bo nobenega. Še zanimivejša je vest, ki prihaja iz Pariza. Tam je dviganje franka namreč tudi pokopalo nešteto podjetij. Če bi ne bilo prej umazanih spekulacij, bi se to gotovo ne moglo zgoditi. Tako se koncem koncev vsem hienam gospodarskega življenja njih hienstvo poplača. Pa se najdejo ljudje, ki si upajo trditi, da je ta današnji sistem obglodanih kosti in hien moralen in po Bogu ustvarjen!

V zadnjem 'Ljudskem glasu' smo poročali o vojnih pogodbah iz l. 1918 med diplomati Jugoslavije, Češkoslovaške in Francoske, ki jih objavlja 'Berliner Tageblatt'. Splošno mnenje je bilo že pri objavi prvega dokumenta, da priobčuje 'Berliner Tageblatt' prav nerodno sestavljene falsifikate. Sedaj so prišli na sled, da so med 'dokumenti' navadne kopije nekih protokolov o sestanku med nemškim Bismarckom in avstrijskim Andriassyjem l. 1879. Samo imena državnikov in držav so spremenjena. Te falsifikate pa je poslal berlinskemu listu neki dunajski finančnik, ki je hotel s to objavo povzročiti nov padec francoskega franka, ker mu je pretil polom. Goljuf se je vseeno ogoljufal, samo s to neprijetno dopolnitvijo, da je dvakrat ogoljufan, pri spekulacijah z denarjem in pri spekulacijah na človeško zabitost.

Nova korupcija na Češkoslovaškem. Ravnatelja Hejnala iz praškega poštnege ministrstva so aretirali, ker se je dal z ogromnimi vsotami podkupovati. Torej s pošto so na Češkoslovaškem prav tako nesrečni kakor pri nas. Samo to je na Češkoslovaškem, česar pri nas ni: tam znajo 'može' zgrabiti iz njihovih kotov, postaviti jih pred sodišče, obsoditi jih in jih pustiti ožigosane pred javnostjo. Naši dobijo odlikovanje.

Strankin zbor nemške socialne demokracije je bil z ozirom na težki položaj preložen na čas po volitvah, ki se bodo vršile 4. maja.

Asquith, poleg Lloyda Georgea glavni voditelj angleških liberalcev, ki podpirajo vlado delavske stranke, namerava odstopiti. Ker je Asquith najbolj podpiral politiko, delavstvu prijazno, utegne to pomeniti, da se izvršuje v liberalni stranki kak počasni preobrat proti delavski stranki. To bi dokazovale tudi nadomestne volitve v londonskem Westminsteru, ki so se vršile te dni in pri katerih je sicer zmagal konservativni kandidat, vendar je dobil prav malo manj glasov znani vojni bujskač lord Churchill, ki je kandidiral nekako skupno za liberalce in konservativce. Dobro znamenje pri tem je bilo, da je obema meščanskima kandidatom le malo zaostajal socialistični kandidat, čeprav je Westminster središče angleških mogočnikov in je delavska stranka tu sploh prvič postavila svojega kandidata. Nje lepi številčni uspeh kaže, da bo pri prihodnjih splošnih volitvah vendarle dobila tisto večino, ki jo bo usposobila voditi državne posle po svoji mili volji brez vsakršne buržoazne milosti.

Angleški ladjedelniški kapitalisti so sklenili, da vržejo s 1. aprilom 100.000 delavcev na cesto,

ker stavka 6000 ladjedelničarjev v Southamptonu na svojo pest dalje. S tem stojimo torej pred ponovnim srditim gibanjem v ladjedelniški industriji, čeprav je komaj par tednov tega, odkar so njeni usuznjenci z veliko stavko zmagali. Izgleda tudi, da pride v kratkem do velike stavke v rudarski stroki, kjer se podjetniki in delojemalci že delj časa med seboj brez vsakega uspeha pogajajo. Pogosta strokovna gibanja angleškega delavstva v zadnjem času nas navajajo na misel, da so na delu razne kapitalistične provokatorske sile, ki hočejo otežkočiti razmerje med delavskimi masami in njihovo vlado. Nameravano izprti ladjedelniškega proletariata očitno smrdi po taki akciji. Račun je jase: Delavska vlada v teh razmerah, ko je odvisna od buržujev, ki jo lahko vsak hip strmoglavijo, ne more imeti toliko vpliva, da bi izboljšala delavski položaj, kakor je to v njenem programu. To pa postane lahko zelo usodopolno za vse strankino gibanje, ker tudi med angleškim proletariatom niso sami zavedneži, ki bi bili zmožni natančno presojati kapitalistične intrige. Gre samo za to, če ostanejo nezavedneži napram zavednežem v manjšini in če se bo znala vlada spretno ubraniti vseh zahrbtnih naskokov. Dozdej je pokazala ogromno sposobnost v tem oziru.

Kanada je pripravljena priznati Rusijo.

Kar vi potrebujete, to je Elzafluid. To je pravo domače sredstvo, katero prežene Vaše bolečine! Poizkusna pošiljka Din 27 — Lekarna Evg. V. Feller, Stubica Donja, Elzatr g. št. 252. Hrvatska.

Načelo javnosti?

Stari Kristanovi konsumarji se na tihem smejejo, češ, kako lepo so jo odrezali na zadnjem občnem zboru Konsumnega društva za Slovenijo in odnesli lavorike zmagaje. Ta smeh je podoben tistemu smehu bogatega podjetnika, ko spravi velike dobičke v svoj nenasični žep, izstradane delavce svojega podjetja pa s praznimi žepi, rokami in želodci lepo pred vrata. Tako se n. pr. smejejo, kako dobro so se zaenkrat izmazali zaradi tiste tajne službene pogodbe in si mislijo, da smo mi revčki, ker smo pisali, da je nastala šele leta 1923, med tem ko je bila fakt pravzaprav že pol leta prej. Tega ne razumejo, da je za nas končno vseeno, kdaj se je kakšno hudo delstvo nad delavstvom zgodilo, da je za nas samo to važno, če se je v resnici zgodilo.

Tudi to je nerazumljivo nekaterim članom načelstva in nadzorstva, če kdo trdi, da načelo javnosti ni bilo upoštevano, če je samo 27 načelnikov in nadzornikov vedelo o tej pogodbi, ko so jo sklepali samo za štiri uslužbence, češ, 27 prvov oči vendar že zadostuje, to je vendar že javnost! Ko so se začele o tej pogodbi trositi govorice po Ljubljani, se je neki član širšega načelstva, 'star in dober socialist' ljubljanski, z veliko vrsto izvrstnih psokv celo zgražal nad tem, kako, da more kdo kaj takega iznesti na dan, kar je bilo sklenjeno le med nekimi ljudmi med štirimi stenami. Mi smo seveda nekoliko drugačnega mnenja. Za nas je n. pr. razumljivo, da je zahteval Čaruga od svojih 50 pristašev brezpogojno molčečnost — toda konsum? Nerazumljivo nam je, da se morejo banditske manire vgnezditi pri 'starih in zaslužnih socialistih', pri upravljanju imetja in podjetja trpinov, ki bi naj tem trpinom pomagal iz zaslužnega kapitalističnega sistema do boljših časov. Še celo 47. § starega, re-akcionarnega občinskega reda odreja, da so občinske seje vsem dostopne in javne — kdaj pa bodo napram svojim članom bolj demokratične one socialistične organizacije, ki hočejo baje boljši družabni red nego izdelovalci sedanjega občinskega reda? Kako pa moremo doseči kaj boljšega za delavstvo. Če trpimo stari sistem ali pa celo zidamo na njem o katerem so gotovo tudi že 'stari in dobri socialisti' nešteto trdili, da je gnil, da je zanič in da ga je treba nadomestiti z novim sistemom, socialističnim! Če bi ne bilo od besed tako daleč k dejanjem! Ali pa če bi ne bili vsaj nepotrební, strupeni 'sitneži' med pravovernimi ovčicami, ki so pridne, tihe in pokorne iz vsega srca! To je tista nesreča, da se vedno pokaže kak 'razdirač', kakor hitro kdo reče, da to ali ono ni v redu in da ne odgovarja čistim socialističnim načelom!

Še nekaj ne gre nadsodrugom konsumarjem v glavo. To namreč: Kako da je prišel 'Naprej' do revizijskega poročila, ki ga je potem objavil. Neutemeljeno sumničijo dva naša sodruga, člana prodajalne Krakovo-Trnovo v Ljubljani, da sta s pomočjo tamkajšnje prodajalke spravila poročilo na dan, ki je bilo tamošnji prodajalni izročeno po nerodnosti pošte. O tistih dveh sodrugih že govorje, da bosta predlagana za izključitev. Tisti pa, ki poznajo srčno razmerje med 'nižjimi' nastavljenici in vodstvom, razmerje, ki vlada pri Kons. društvu za Slov., se bodo že domislili, kaj eventualno čaka po nedolžnem ono prodajalko, ki je brez vzroka osumljena. In to vse radi tega, ker je gospoda za načelo javnosti, ki mu po njegovem že zadostuje, če je med štirimi stenami v navzočnosti 27 ljudi kaj sklenjeno! Ostalih 17.000 članov — to so menda le individui druge vrste, nekak 'Kanonenfutter'. Glasilo 'Konsument' izdan za denar vseh zadrudnikov, ima prostor le za različne politične izjave raznih socialističnih pobabljencev, ni pa dostopen za izjave vseh članov enakomerno, še manj ima prostora za izčrpana društvena poročila, tako da izveš — po izjavi neke članice na občnem zboru — iz 'Napreja' več o Konsumnem

društvu za Slovenijo kakor pa iz „Konsumenta“ samega. Menda si „socialist“ in urednik „Konsumentov“ po krščanski klerikalni morali misli, da članstvu ni treba biti o čem točno informiran, zadoštuje le slepo verovati, odrešenje pa pride že samo po sebi.

* Če je gospoda na samo sumničenje zmožna takšne lumparije, kakor je tu menjena, potem bomo doživeli še nekaj interesantnega. Iz svoje srede bo namreč izključila tudi gg. — Lajovica in Patika, ki sta bila na konsumskem kongresu zelo na glas obdolžena, da sta onadva — seveda „z gotovimi nameni“ — poslala „Napreju“ revizijsko poročilo... Pomislite, ljudje božji: Lajovic in Patik da sta „Napreju“ poslala revizijsko poročilo! — Op, ur.

Iz stranke.

Seja pokrajinskega odbora bo najbrž že 6. aprila v Zidanem mostu. Dosedanje izjave so za ta dan in kraj. Določena pa bo šele, ko pridejo še druge izjave. Kdor je odločno proti, naj takoj naznani, če nikakor ne more izpremeniti svojih razmer ker je nemogoče ustreči vsem.

V Gorje pri Bledu. Slavna vlada razpušča organizacije KDZ povsod, kjer le more. tako je ponagajala tudi vaši. Pa nič si iz tega ne delajte! Tudi vaša organizacija se lahko takoj in brez glavarstva in brez občnega zbora izpremeni v org. SSJ, saj je to eno in isto, samo ime je drugo in slavnega dovoljenja za SSJ ni treba, ker je le politična organizacija. — Vaš blagajnik se pa pritožuje, da ne dobi prispevkov in da zato ni ne obračuna, ne občnega zbora. Popravite to!

Gorje. Vsi člani Splošne kulturne in telovadne zveze „Svobode“, podr. Gorje, se opozarjajo, da tekom štirinajstih dni poravnajo svoje članske prispevke. Dolžnost vsakega zavednega člana je, da svoje prispevke poravnava. Drugače je odbor primoran ga izključiti. S sodružnim pozdravom ODBOR.

Alojzij Leskošek, Celje:

Občinska politika naj bi bila socialna politika.

V področje občin spada nebroj del, ki se tičejo socialne politike. V glavnem bi morale občine skrbeti:

- a) za odpravo stanovanjske bede,
- b) za ublažitev brezposelnosti,
- c) za posredovalnico dela in služb,
- d) za brezplačno zdravljenje svojih občanov,
- e) za ureditev tržnih cen potom lastne produkcije,
- f) za izboljšanje šol in za brezplačna javna znanstvena, zlasti gospodarska predavanja,
- g) za upostavitve ljudskih kuhinj, v katerih bi se dobivala hrana za delavne sloje po nizki ceni itd.

Vprašamo se, ali danes občine delajo v smislu te socialne politike? Odgovor je kratek: Ne. Tako n. pr. če si ogledamo občinsko politiko večjih mest v Sloveniji, t. j. v Ljubljani, Mariboru in Celju, vidimo, da se je za odpravo stanovanjske bede storilo toliko kakor nič ali pa zelo malo, dasiravno sedijo v ljubljanskem občinskem svetu komunisti in socialisti ter zastopniki „božjih namestnikov“. Ravnotako ni tudi v Mariboru mnogo boljše, še le v zadnjem času nekaj slišimo, da se bodo zidale stanovanjske hiše.

Čisto posebej pa moram grajati kramarsko občinsko politiko v Celju in to iz preprostega razloga, ker imam najboljši vpogled v občinske zadeve kot član obč. sveta celjskega. Tu moram ugotoviti, da gospodarijo demokrati in narodni socialisti, v zelo reakcionarnih zadevah jim pa pridno pomagajo klerikalci. Demokrati in narodni socialisti delajo od vsega začetka lepo roko v roki. Njihovi „socialni“ programi gredo vedno za tem, da se nič socialnega ne napravi. Tako so na pr. leta 1922 glasovali za zgradbo nove stanovanjske hiše, to so storili le zato, ker je bil pritisk od JSDS (SSJ) tako velik, da so se morali pokazati „socialne“. Seveda so vrgli veliko denarja čisto nepotrebno za načrt zgradbe. Dasiravno je bil načrt napravljen že od prvovrstnega strokovnjaka brezplačno, so ga dali napraviti še enkrat po nekem drugem strokovnjaku za honorar. Tako ima občina sedaj dva stavbena načrta in sicer od nenarnodnega strokovnjaka brezplačno in od narodnega strokovnjaka za plačilo iz občinske blagajne po zaslugi obč. večine. Stanovanjski najemniki pa imajo pesek v očeh.

Tako, kakor so odpravili stanovanjske najemnike s puhlim izgovorom, da občina ni dobila kredita, so na seji 13. 3. odpravili nezaposlene delavce, za katere sem v mesecu februarju stavil nujni predlog za podelitev brezposelne podpore. Pomagali so ostali buržoaziji narodni socialisti ali boljše rečeno penzioniran železničar, sodni sluga, uslužben železničar in sodnijski uradnik, ljudje brez socialnega čuta, ker gledajo le na svojo osebo, za katero je bilo poskrbljeno ko jim je bil izročen dekret nastavitve oz. upokojitve. Da so ljudje, ki se nahajajo v državnih službah, zlasti oni, ki nam jih je oddala še rajna Avstrija, konservativni, je obče znano.

Pri nekaterih je konservativnost tudi upravičljiva, ker so poleg tega štedljivi, ali gori omenjenim pa manjka to dobra lastnost štedljivosti, ker so na isti seji glasovali za dar 5000 Din za zvonove celjski farni cerkvi. To pomeni za demokrate naravnost reakcionarnost, za narodne socialce pa najmanj političen (programatičen) zločin. Jedsesarji kakor eneserji bi morali vedeti, da je katoliška cerkev dovolj bogata, da bi si lahko sama nabavila zvonove. Če ji to ne kaže, naj rekvirira posestva svojih škofov. Narodni socialisti pa čisto gotovo niso zato tukaj, da bi bili klerikalcem štafaža. Vsaj tako trdijo.

Da so demokrati in njihovi zavezniki kramarski namesto socialni politikarji, dokazuje zopet dejstvo, da špekulirajo z delavnimi silami kakor s privatno lastnino. Tako na pr. je ta večina na isti seji dovolila posredovalnico služb kot koncesijo posamezni osebi, katera bo izvrševala to delo za profit. Nič ni pomagala moja utemeljitev, da spada posredovanje služb glasom zakona o zaščiti delavcev občini in ne posameznikom, kolikor tega ne izvršuje strokovne organizacije. Pri tem so se narodni socialisti zopet izkazali, kako malo razumejo o socialni politiki v občini. Nič čuda, če so v parlamentu glasovali za zakon o zaščiti države. Prav neprikrito kažejo, da so najeti kapitalistični hlapci, ker drugače si njihovega protidelavskega socialnopolitičnega delovanja ne moremo razlagati. Razredno zavedni proletariati bi moral zahtevati pri novih volitvah v občine več socialne politike in boljših socialnih — politikov.

Tako je, pa nič drugače!

Pri naglem razvoju radiotelefonijske v zadnjih dveh letih imajo svoje zasluge tudi proletarski krogi, seveda le v naprednejših državah, tam kjer so se novih iznajdb takoj polastili in jih tudi z veliko energijo izpopolnjevali. Vsak dan čitamo, kako je kak čisto preprost človek izumil to ali ono novo dopolnitev na radijskih aparatih, ki omogoča še hitrejšo, še cenejšo in še razločnejšo zvezo z inostranskimi prejemniki in oddajniki na vedno večje daljave.

To zanimanje široke mase za najčudnejše tehnično čudo 20. stoletja je naravno: saj nam baš ono omogoča — enako kakor n. pr. mednarodni jezik esperanto — tisto popolno internacionalno zvezo med narodi, ki je v programu vsakega razrednega proletarskega gibanja.

Prav ta veliki pomen radiotelefonijske za ustvaritev čisto novih odnosov nad narodi je pa tudi tisto, kar je napotilo kapitaliste vsega sveta, da so skušali širokim masam z najrazličnejšimi sredstvi zabraniti dostop do praktične in neovirane uporabe novih kulturno-tehničnih pridobitev. Kapitalistične nakane se seveda niso vselej in povsod posrečile. Socialistično gibanje v posameznih državah jih je oviralo, kolikor je pač imelo moči. Pri nas n. pr., kjer zavednega proletarskega gibanja skoraj nič ni, si smejo buržujske oblasti dovoljevati takšno korajžjo, da ne dajo širokim množicam niti glade brezžične telefonije toliko svobode, kolikor jo imajo ljudje na Kitajskem ali v centralni Afriki.

Drugod pa so organizirana delavska gibanja tako močna, da so prešla tudi že na tem bojnem polju v ofenzivo in da krušijo kapitalizem kos za kosom predpravice, ki si jih je znal v prvem trenutku ukrasti. Tudi tukaj se vodi organiziran boj. Te dni smo čitali, da se je ustanovila n. pr. na Angleškem bojna organizacija delavskih radiotelefonistov, v bližnji Avstriji istotako. V doglednem času se bodo vse takšne organizacije med seboj internacionalno zvezale.

Tega zanimivega organiziranja ne smemo podcenjevati. Pomislimo le na to, kakšen pomen bo imelo, če se bodo nadaljnje izpopolnitve v radiotelefonijski potom internacionalne zveze sporečile vsem podzvezam in se dale tem na razpolago, pomislimo, kako važno bi bilo, če bi te organizacije sprejele v svoje področje tudi produkcijo lastnih izpopolnjenih aparatov po zelo nizkih cenah — ki nazadnje že danes niso bogve kako visoke — in če bi končno delavska radijska internacionala potom svojih lastnih postaj skrbela za redne zveze med razredno zavednim proletariatom vsega sveta! To bi bil v našem boju neprecenljiv prevrat na boljše. N. pr.: proletarske stranke bi skrbela za to, da se bodo vsi njihovi člani naučili esperantskega jezika, radijska internacionala bi pa uvedla vsakodnevno esperantsko informacijo organiziranih proletarcev o vseh važnih dogodkih, skrbela bi za njihovo izobrazbo potom predavanj in kurzov iz različnih znanstvenih in umetnostnih strok, dalje za koncerte in celo za slikarske razstave — saj smo že zadnjič enkrat o tem poročali, da so že iznašli aparat, ki omogoča tudi prenos slik na velike razdalje! V kolikor ne bo mogla internacionalna zveza skrbeti za vse to, se bo delo razdelilo na radijske organizacije posameznih dežel, na katere bodo odpadle tudi podrobnejše naloge lokalne radiotelefonijske.

V duhu vidimo sijajno sliko bodočnosti, ki pa ni čisto nič nemogoča, čeprav je za zastarele možgane neumljiva: Socialistični govornik bo govoril v ogromnem in nadvse lepem ljubljanskem Delavskem domu — ki si ga bomo morali seveda iz lastne moči šele sezidati! — lahko bo govoril tudi kar doma v svoji delavnici o najnovejših uspehih delavskega gibanja in o bližnjih naših nalogah. Deset tisoč, morda sto tisoč poslušalcev pa ga bo sočasno poslu-

šalo v — Črni, na Jesenicah, v Trstu, v Beogradu, v New Yorku ali pa na Filipinskih otokih, v zborovalni dvorani tamošnjega Delavskega doma ali pa kar pri sebi doma, če bodo vsi ti poslušalci tako trezni in pametni, da si bodo kupili rajši radijski aparat nego pa strupenega alkohola. In če bodo tako pametni, da se bodo o pravem času naučili esperantsčine, v kateri bo govoril ljubljanski govornik, seveda... Časopisov takrat ne bo več, zadušljive koncertne in gledališke dvorane bodo podrli — cerkva itak več ne bo — v šolo bodo hodili otroci in starci v najbližji — gozd, na zeleni mah, samo radijsko slušalo bodo vzeli s seboj...

Ne mislite, da so to fantazije in norčije, kar vam tukaj pripovedujemo. Še premalo, veliko premalo smo vam povedali o tem, kaj se bo godilo v tistih blaženih časih, zakaj to, kar vam tukaj pripovedujemo se že danes godi. V Ameriki poje slaven pevec najlepše arije iz znanih oper, orkester svira najnovejše simfonije, poslušajo ga pa mnogo deset tisočev ljudi na — Angleškem v Nemčiji, na Kitajskem...

Da, prav na Kitajskem! Seveda: Slovenija, to je po Pašičevem nekoliko bolj daleč od Amerike kakor pa Kitajska. In v Avstriji, ki je tako blizu, lahko poslušajo tisti koncert mnogo tisoč proletarcev, na Slovenskem pa ne, ker tu nimamo proletarcev, ki bi se znali odreči alkoholu in si nabaviti radijski aparat. Tudi nimamo dovolj proletarcev, da bi se brigali za svojo organizacijo, ki bi jim mogla vsa ta lepa čuda izvojevati, kakor so postala v večji ali manjši meri last proletarcev že skoraj po vsem svetu. Nič čudnega, pri nas imamo takšne proletarce, ki samo čakajo in čakajo, da jim bo ljubi Bog pustil pečene golobe leteti v odprta usta. In ljubi Bog bi moral še prav prijazno prositi, da njegov dar sprejmejo. N. pr.: pri nas se je ustanovila nekaka zadruga „Sloga“, ki ima namen, da delavstvu tudi radijska čuda prinese domov, če si jih ne bodo hoteli na drug način osvojiti. Mislite, da se slovenski proletarci za to zadrugo trgajo? Kaj še! Danes je menda že štiri mesece tega, kar se je zadruga postavila njim v službo. Dosti jih je, ki so obljubili, da bodo takoj pristopili in ji pomagali izvesti njene načrte; polno delavskih zaupnikov je ki so obljubili... In rezultat? Danes, 30. III. 1924, štejeemo 91 članov, med temi, reci in piši, 7 žensk... S temi seveda še ne bo nič slovenske delavske radiotelefonijske, najmanj pa za ženske, ki so, kakor je videti črno na belem, še posebno poželjive na pečene golobe, ki bi jih naj ljubi Bog pustil z nebes letati v odprta usta!

Dopisi.

Vsem tistim, ki kličejo v „Konsumentu“ Kristanove čase nazaj! Tudi jaz sem bil Kristanov pristaša in sem ga dolgo vrsto let zagovarjal pred napadi različnih struj, ki so vodile svoj boj po načelu: Kaj se boste vi borili proti kapitalistom, če imate v svoji sredi same kapitaliste. — Ta borba nam je vzela polovico moči. Dolgo nisem mogel razumeti, da je Kristan kapitalist, končno sem se le prepričal, da je tako. Vsi tisti, ki si žele Kristana nazaj, naj si zapomnijo, da bo še tisti trenutek ves delavski pokret na psu. Ne odrekam Kristanu, kar je dobrega ustvaril, ali na sebe ni nikdar pozabil. Tisti, ki v „Konsumentu“ kličejo njegove čase nazaj, so popolni backi, ali pa so imeli v tistih časih osebne koristi, ki jim jih je Tone milostno delil. Pisec teh vrstic bi lahko cele knjige napisal o tistih časih, ko je šel posameznim bogovom koruzni socializem v klasje. Ali res mislite, da je proletariati še tako neumen, da pojde s posamezniki? O ne, tega pa ne! Niso več tisti časi, ko se je sklicala konferenca v Ljubljano, pa so rekli: Bomo napravili pa mir! — pokazalo se je pa, da gg. nadzodrug niti organizirani niso bili, čeprav so vodili delavsko gibanje. Nikdar več ga ne boste, tudi če se v „Konsumentu“ na glavo postavite. — Ivan Baraga.

Celje. Socialisti pa tak! (Napad na Korenovce.) Vsi so za „enotno fronto“, če bi njihovi le-nuhi in podrepniki prišli do korit, bi pa uživali sad korupcije. Da je tako, nam postane jasno če si ogledamo Korenove agitatorje pobližje: Najbolj zagrižen je Ivan Šmerc, ki je zgubil službo radi pijačnosti pri delu. Podjetnik mu je bil dal 1000 Din predjuma, katere mu je podaril, samo da ga ni bilo treba več zaposliti. Koren je njegov finančni boter. Martin Vrbanič je vpregel poleg sebe tudi ženo v tovarno, Matija Borštnar je tudi zvest agitator za negativno politiko, nobeden izmed teh pa ni strokovno organiziran. Tudi g. Čebular je šele sedaj pristopil k strokovni organizaciji, ko je uvidel, da si bo treba poiskati ročnega dela, ker organizacije „zedinjenega socializma“ ne bodo zmogle stroškov. Nadalje tudi Sorger, po poklicu zlatar, pobiralec podpisov za Korena, ni strokovno organiziran. In še bi bilo treba omeniti par drugih, kakor: Emila Janežiča — njegova žena ima obrt in vzdržuje vajenke, da delajo zastonj — g. Marna, mestnega ekonomista, ki je dal svojo nad 18 let staro hčerko v klerikalno šolo v Celju samo zato, da bi mu mestna občina izplačevala draginjske doklade zanj, čeprav ima plače 2250 Din na mesec in stanovanje. Njemu ni dovolj, da si redi prešiče itd., hotel je še draginjske doklade od občine in to ob času ko je stavil mestnemu obč. svetu predlog, da se delavcem plače znižajo. Sedaj naj pa še kdo

reče, da niso Korenovci „Geschäftssocialisti“. Tako kakor v Celju pri Korenovem odboru, je tudi v Štorah. Edino trezen, a žal, zapeljan človek je Jože Potež; Jurij Zohar rad pogleda v kupico, Karol Pozinek istotako, Edvard Čehovin spada med tiste najzvestejše odjemalce ravnateljskega konsuma, radi katerih je prodajalno Kons. društva za Slovenijo v Štorah vrag vzel, da se je morala še hiša prodati, ker so ljudje namesto v konsum k ravni. Hruški hodili kupovat na bukvice. Ana Čehovinova je bila pri organizaciji samo tedaj, ko ji je kaj neslo, da je dobivala povišek plač. Kakor nalašč so same lupine pri Korenovcih. Kako je pa pri nas? Sicer priznavamo, da nas je po številu malo, a to, kolikor nas je, je neoporekljivo. Morda se bo zopet kdo našel in se zgražal nad nami, da smo „osebni“, poudarjamo pa že v naprej, da vodimo boj z organizacijo, v kateri so osebe, ki ne delajo socialistično. In ker smo socialisti, opozarjamo socialiste na delovanje teh tudi-socialistov. Drugi nas bodo morda vprašali, zakaj napadamo, poprej smo pa skupaj delali. Odgovor takoj: da, skupaj smo delali do trboveljskega kongresa, da smo vrgli Kristanovce in Kocmurjevce, pozneje pa smo se v stranki borili proti oportunistu, ko smo bili še tako naivni, kakor so še danes nekateri okrog Korena. Javno smo začeli nastopati proti oportunistom šele tedaj, ko so odšli razni Svetki, Uratniki in Koreni odkrito od nas in si ustanovili novo stranko, da bi tam skrivali svoj kapitalistični karakter in varali proletariata s frazami o „zedinjenju“. Mi smo se morali zoper tako početje zavarovati, ker ne gre, da bi se proletariati Slovenije vedno izrabljali, zdaj s temi, potem z drugimi sugestivnimi sredstvi. Tudi ne gre, da bi moral ves proletariati v Sloveniji to storiti, kar kak kvartopirec in dobronameren človek hoče, ali kak kompromisarski jurist in kak nekdanji marinar, od katerih nima proletariati ničesar pričakovati. Kdor misli, da nimamo prav, pa naj napiše svoje mnenje v „Naprej“ ali v „Socialista“ — Delavec iz tovarne.

Celje. Banka se bo zidala na akord. Lansko leto je otvorilo podjetje g. inž. Jenka stavbo „Hrvaške štedionice“ v Celju. Stavbeno vodstvo je prevzel neki inženir Črepinko, kateri se je takoj na začetku pokazal za velikega sovražnika delavcev in socialne zakonodaje. Poleg njega je bil še nemško-avstrijski priganjač Schoderbek, kateri je ljudem odtegoval ure oz. jih ni zabeleževal. Delavstvo je kmalu spoznalo svoje oderube ter se organiziralo v Uniji stavbinskih delavcev. Nato je spodbilo Schoderbeka, katerega je ščitil g. inž. Črepinko, češ, da je nenadomestljiv za stavbo, čeprav ni bil niti od gradbene stroke. Obratni zaupniki g. inženirja Črepinku tudi niso bili po volji, odpustil je glavnega zaupnika Pergerja, ker je nastopal za delavske pravice. Da se mu je zlobnost posrečila, mu je prišel prav sneg, ki je tedaj zapadel. Podjetje ima torej s svojimi „nenadomestljivimi“ ogleduhi dela silno malo. Radi teh ima tudi izdatke, ki presegajo dosedanje vrednost izvršenega dela. Sedaj se je gospoda skupala zopet na delavske žulje s tem, da je začel g. Črepinko manjše mezde izplačevati, nego so se lansko leto izplačevale. Triumf izkoriščanja je pa doprinesla obče znana deteljica Pilih iz Trbovelj. Eden izmed slavnih je prevzel vse zid. rsko delo na akord, delavci bodo pa stregli za znižane mezde, na dnino. Sijajna „ideja“, ki so jo pogodili gg. kapitalistični blapci. Kakor se čuje, ima polir Pilih temno preteklost iz Zagreba, ker baje rad pozabi delavce plačati. Mi svetujemo zidarjem, tesarjem in drugim delavcem, da ne nasedejo pijavkam, vsakdo se naj prepriča, preden sprejme delo pri trvdki Jenko v Celju, pri organizaciji „Unije stavb. delavcev“, ali je ta trvdka sprejela tarif za plače, kakršnega je „Unija“ razposlala.

Maribor. Pri nas se je vršil v soboto 22. III. plenarni sestanek odbora podružnice „Unije stavbinskih delavcev“ s pritegnitvijo raznih profesionalstov ter polirjev. Predmet sestanka je bil: kako izvesti kolektivno pogodbo za gradbeno stroko, ki bi se naj uveljavila po vsej Sloveniji enako. Sodrugi

Leskošek iz Celja je obrazložil taktično smer za dosego boljših delavnih pogojev ter gmotnega položaja stavbinskemu delavstvu; obrazložil je dalekosežni cilj Splošne gradbene produktivne zadrugi r. z. z o. z. v Celju, katera je nalašč zato ustanovljena, da se bo tudi stavbinsko delavstvo lahko osvobodilo pod kapitalističnega jarma. Obenem so se prečitela pravila organizacije s spremembami, ki so se sklenile na kongresu „Unije“ v Celju. Nadalje pravila o Splošni gradbeni produktivni zadrugi, katera bo pravila spremenila tako, da bodo odgovarjala srbskemu zadrugnemu zakonu z dne 3. decembra 1898 in to radi oprostivne kolekovanja vlog itd., da se dosežejo ugodnosti za zadrugo, ki jih cit. zakon nudi. V debato so posegli ss. Spindler, Kramberger, Adamič, Sterbal in drugi. Vsi sodrugi so izjavili, da bodo zadrugo kakor tudi organizacijo čimbolj podpirali, nakar je sodrug Kramberger zaključil sejo, ki je trajala več ur.

V nedeljo dne 23. se je vršilo zborovanje v Ljudskem domu, na katerem je poročal s. Leskošek o kongresu in tarifni politiki za gradbeno stroko. Njegova nad 2 uri trajajoča izvajanja so vzeli zborovalci z zadovoljstvom na znanje. V debati ki je nastala po referatu je bilo posneti od nekaterih sodrugov malo nespornostmi glede tarifne politike, ker priobčena tarifa ne vsebuje določbe za profesionaliste, da morajo imeti učno izpričevalo (Lehrbrief). To nespornostmi izhaja odtod, ker gg. stavbeni podjetniki v Mariboru v zadnjem času ne marajo priznavati nobenih polirjev, ampak jih smatrajo le za predelavce. [To se godi iz razloga, da jim ni treba plačati polirje po tarifi, ker predelavci manj stanejo. Op. poroč.] Na drugi strani tudi nimajo radi zidarjev, ki so izučeni, ker taki zidarji zahtevajo pač človeka vredno plačo za prehrano sebe in družine, ker se preživljajo le od zaslužka. Gg. kapitalisti imajo rajši one, ki pridejo z dežele brez učnega izpričevala in ki živijo ob čebuli in suhem kruhu in garajo kakor črna živina po 10—12 ur na dan. Taki po navadi ne poznajo ne zakonov, ne organizacije, ne tarife, ter so pripravljeni delati za vsako ceno. To so namreč največji nezavedneži, posebno če imajo doma kaj zemlje, ki jim jo obdelava žens z otroci, da jim zrastejo živila. Zato tudi ne vedo, kako drago je življenje v mestih za one, ki morajo vse kupiti. Taki ljudje, ki si prinašajo hrano z doma, so najzvestejši stebri krivičnega družabnega reda. Razumljivo je potem, da so sodrugi profesionalisti v Mariboru ogorčeni nad takimi izdajalci delavskih pravic. Sodrugi Leskošek je pojasnil nespornostmi in dejal: če hočete, da vam kmetijski proletariati ne bo delal škode, je potrebno, da se zoperstavite, saj imate po tarifi določbo, da morajo obratni zaupniki pri uvrstitvi v posamezne kategorije sodelovati; na vas leži torej, da ne bodo nelučeni delali škode. Isto velja tudi glede polirjev, tudi njim priporočam, da se organizirajo z vami vred, ker drugače bodo tudi oni postali sužnji kapitala. Učna izpričevala kakor tudi polirski izpiti bodo dosegli svojo vrednost zopet tedaj, kadar boste imeli močno organizacijo, centrala vas bo pa vsekakor v boju podpirala moralno in materialno. Drug slučaj se je ugotovil pri tem, da pošilja obrtna oblast (t. j. okrajno glavarstvo v Mariboru) orožnike okoli na razna dela, tam kjer delajo naši sodrugi, ki so si zato, ker jih mojstri ne sprejmejo v delo, sami poiskali delo. To je zopet jasn dokaz, da gg. mojstri znajo ščititi svoj dobičarski interes, oblasti jim pa gredo pridno na roke. Nam pa oblasti ne gredo nič na roke; če prideš na kako glavarstvo in iščeš zaščite delavstva po zakonu o zaščiti delavcev, dobiš odgovor, da ni okrajno glavarstvo kompetentno, ker spada to v delokrog Inšpekcije dela. In če se obrneš na Inšpekcijo dela, pa naletiš na gluha ušesa. Danes v času liberalne svobode je tako urejen svet, da smeš sicer popiniti od gladi, tu se ne bo nihče razburjal, če pa greš delat delo, kateremu si se priučil, pa pravijo, da je to prestop obrtnega reda. [Po našem je v mnogih slučajih le skrčenje profita onim, ki nič ne delajo. Op. por.] Tako je in tako bo ostalo, dokler se proletariati ne bo zavedal

da si mora pomagati sam, in ne sme čakati, da bi ga rešil kak Anton Kristan in njegovi agenti. Nato smo še razpravljali o „Splošni gradbeni produktivni zadrugi“, o čemer je s. Leskošek obširno poročal. Shod je nato sklenil, da naj podružnica stavb. delavcev takoj pristopi kot član k zadrugi. Akcija, ki jo je započela centrala glede plačnega tarifa po celi Sloveniji, se je soglasno odobrila. Pristopili so zopet nekateri sodrugi nazaj v organizacijo, ki so bili zadnje čase v opoziciji, in nekaj novih članov. S tem se je dobrouspeli shod zaključil.

DONESEK K ZGODOVINI „ORJUNE“.

Orjunaš: Socialisti že spet zabavljajo čez „Orjuno“. Poročilo, jim bomo morali spet pomoliti cevi pred oči!

Socialist: Prijatelj, če bi jaz bil patriot, kakor ste vi, Orjunaši, bi nikdar ne zahlel po italijansko.

Orjunaš: Pa če sem Primorec, se ne morem odvaditi italijanskega govora!

Socialist: Tem slabše za vas, da kot italijansko govoreči Primorci nasedate slovenskim inženirjem, ki vas zmerjajo s čiči!

[Orjunaš hoče zgrabiti socialistu in ga premikstiti.] Živela „Orjuna“!

UTRINEK.

Najslabši poklon, katerega more narediti ljubi Bog kakšnemu človeku, je ta, da mu dodeli zadeti veliko loterijsko srečko, kajti to je, kakor da bi mu rekel: Osel, na drug način ti ne morem pomagati! (Mavrus Jokai.)

Inserat

pomeni, da išče trvdka med čitatelji odjemalcev, pravzaprav dobička. Banke pri naših čitateljih ne iščejo ničesar več. To je

znamenje razredne zavesti pri bankah in pri proletariatu.

Kaj pa druge trvdke, tiste, ki bi jih sploh ne bilo, če bi jim ne nosil denarja proletariati? Tudi tu bo moralo priti do delitve duhov, mi smo odločni nasprotniki takih „enotnih front“. Kdor inserira samo v „Orjuni“, naj mu nosijo svoj denar orjunci!

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Zvonimir Bernot

(v imenu pokr. odbora SSJ in KDZ.)

Tiskarna bratov Rumpret v Krškem.

1230

Krojači in krojačice!

Razpošiljam po poljubnih modelih po meri vsakovrstne krojne vzorce (muštre) za dame in gospode. Knafeij Alojzij, strokovni učitelj za krojaštvo, LJUBLJANA, Križevniška ul. 2/I.

MOKROTA

škoduje zdravju, radi tega si kupite pravočasno močen, fini in poceni

dežnik

katerega pa edino dobite v veletrgovini R. Stermecki, Celje. Trgovci engros cene. Iztotam se prodaja letos po čudovito nizkih cenah perilo, čevlji, klobuki, nogavice in vse drugo blago. — Naročite cenik!

„SLOGA“

nakup. in prod. zadruga, r. z. z o. z. v Ljubljani

je začela zopet poslovati. Po sklepu novega načelstva se sprejmejo za člane samo člani SSJ in KDZ.

Sodrugi, pristopajte!

Delež znaša 50 Din, pristopnina 250 Din. Delež se vplača lahko tudi na obroke, toda polne zadrugne pravice daje le polno vplačani delež.

Prodajajte in kupujte

vse samo pri „Slogi“.

Naslov:

Ljubljana, poštni predal 168 ali pa „Naprej“ v Krškem.

Varčujte!

Svoje prihranke pa vlagajte edino le pri „Slogi“, ki jih obrestuje po 10%. Hranilne vloge se izplačujejo kadarkoli, za slučaj kakih zdravstvenih napadov so pa vezane na 3-mesečno odpoved.

Točasno načelstvo „Sloge“:

ZVONIMIR BERNOT, pokr. tajnik SSJ in KDZ.
JOSIP PASTOREK, blagajnik ljubljanske kraj. org. SSJ in odbornik ljublj. podr. Saveza grafičnih delavcev.
KAROL KISOVEC, železničar, član načelstva SSJ in KDZ.

Točasno nadzorstvo „Sloge“:

IVAN BARAGA, železničar, član načelstva SSJ in KDZ.
FRANC WARLETZ, član pokr. odbora SSJ in KDZ.
MARTIN UMEK, član nadzorstva SSJ in KDZ.

Za hranilne vloge jamči „Sloga“ v smislu zakona z dne 9. aprila 1873 z vsem svojim imetjem. Če ne bi zadoščal opravični dobiček tekočega leta, rezervni zakladi in zadrugno imetje, se zasežejo zadrugni deleži. Če pa še

to ne bi pokrilo zavez zadrugi, se razdelijo daljša plačila na posamezne zadrugne v razmerju števila in visokosti vplačanih deležev. Potem se zaveza neha (§ 8 pravil).